

**ФОРМУВАННЯ ДОВІРИ ТА ПСИХОЛОГІЧНОГО БЛАГОПОЛУЧЧЯ
ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦІВ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ**

*Костюченко І. М. магістрант кафедри психології,
політології та соціокультурних технологій
Сумський державний університет*

Метою статті є визначення психологічних передумов формування психологічного благополуччя та довіри військовослужбовців державної прикордонної служби, аналіз та узагальнення усіх необхідних факторів, що сприяють виробленню психологічної стійкості, що забезпечує стабільність адекватного рівня довіри та психологічного благополуччя. Методами дослідження, що використовувалися при проведенні даного дослідження були: теоретичне моделювання, систематизація та узагальнення, дедукція та індукція.

Ключові слова: довіра, психологічне благополуччя; військовослужбовці державної прикордонної служби України; психологічна стійкість; професійна діяльність.

Вступ. Сьогодні висуває серйозні вимоги до військовослужбовців Державної прикордонної служби України. Працівники відповідних підрозділів мають бути готовими до виконання завдань, що не рідко пов'язані зі значним ризиком для їхнього життя та здоров'я. Варто зауважити, що робота військовослужбовця Державної прикордонної служби зазвичай не передбачає індивідуальних дій, оскільки переважна більшість бойових завдань виконується у складі підрозділу відносини у якому серед службового колективу мають відповідати серйозним критеріям сумісності та злагодженості. На цьому етапі військовослужбовець повинен бути не просто хорошим бійцем та високоякісним спеціалістом своєї справи, але і уміти діяти в команді, всебічно прагнути до налагодження гармонійних та добросусідських відносин в колективі навіть у тих випадках коли ситуація вкрай проблемна, а психоемоційне виснаження набуває ознак загрози для продуктивної роботи та гармонійного співіснування в колективі.

При цьому характер виконання завдань визначає необхідність довіряти членам групи і розраховувати на виконання професійних завдань на належному рівні. Будь-які сумніви у своїх товаришах можуть серйозно підірвати довіру і як наслідок обумовити проблеми при виконанні бойового завдання, що в умовах надзвичайної небезпеки може мати серйозні негативні наслідки як для підрозділу в цілому, так і для інших осіб, які можуть

бути залежні від роботи відповідного підрозділу.

Все це обумовлює необхідність вивчення проблематики формування довіри та розуміння чинників психологічного благополуччя у військовослужбовців з метою подальшої адекватної реакції у разі якщо вона буде необхідною для налаштування більш ефективної роботи підрозділу.

Метою статті та завданнями дослідження є визначення психологічних передумов формування психологічного благополуччя та довіри військовослужбовців державної прикордонної служби, аналіз та узагальнення усіх необхідних факторів, що сприяють виробленню психологічної стійкості, що забезпечує стабільність адекватного рівня довіри та психологічного благополуччя.

Теоретичне підґрунтя Проблематика формування довіри та розуміння психологічного благополуччя психологічного благополуччя військовослужбовців Державної прикордонної служби України цікава та актуальна тема, яка вимагає всебічного дослідження та вивчення.

На цьому етапі доцільно зупинитися на теоретичних питаннях вивчення основних двох проблематики, які стосуються тематики нашого дослідження та докладніше вивчити теоретичні аспекти розуміння феномену довіри до себе в контексті загальнопсихологічних знань та

наукових уявлень, як в рамках науки психології так і дотичних до неї галузей знань.

Проблематика вивчення психологічного благополуччя у різних видах професій вивчали різні категорії вчених при розгляді відповідних проблематик. Так наприклад Т. Адгоке Т. Госвами, Бьорман вивчали вплив психологічного благополуччя на професійну діяльність працівників поліції, Ю. Панюкова, Н. Горбач, Є. Паніна дану проблематику для працівників органів внутрішніх справ, а С. Гаврюченко особливості психологічного благополуччя працівників поліції у кризові періоди, психологічне благополуччя в екстремальних умовах вивчала О. Ширяєва, для інкасаторів суб'єктивне благополуччя вивчав А. Дука, в цілому суб'єктивне благополуччя у професійному середовищі розглядав Р. Шаміонов, Д. Акінтайо розглядав психологічне благополуччя у виробничій сфері, психологічне благополуччя педагогів та вчителів вивчалось такими вченими як С. Мінюрова, І. Заусенко, Л. Осьмук, Ю. Захір, М. Сафонова, Н. Панова, окремо для психологів суб'єктивне благополуччя досліджувалося в цілому вивченням феномену суб'єктивного благополуччя та контролю за поведінкою займалися З. Звенигородський, А. Лекалова, Н. Терьохіна, Є. Сергієнко (Bretherton I., 1992)

Методами дослідження, що використовувалися при проведенні даного дослідження були: теоретичні методи, які включали теоретичний аналіз, інтерпретацію досліджень із відповідної проблематики в Україні та за кордоном, їх зіставлення, теоретичне моделювання, систематизація та узагальнення, дедукції та індукції.

Результати і обговорення Підходячи ближче до цього питання відмітимо, що за твердженням відомого науковця R. Janoff-Bulman (Janoff-Bulman R., 1992) система стабільних позитивних уявлень про світ навколо є необхідною світоглядною парадигмою, що дозволяє відчувати почуття стабільності, формувати стратегію взаємодії особи зі світом та самим собою, а також в цілому приймати рішення про спрямування своєї діяльності.

У повсякденному житті така парадигма стабільна та незмінна, однак при виникненні травматичних подій може піддаватися кардинальним змінам. Особливо це яскраво прослідковується, коли нова інформація дисонує з наявною системою позитивних припущень.

Відповідна система характеризується в свою чергу трьома характеристиками:

1. Більшість оточуючих хороші, невдачі рідкі, а навколишній світ – гідне місце для існування. Тобто доброзичливість притаманна навколишнім людям та світу в цілому.

2. Світ справедливий. Події в житті обумовлені принципами справедливості. Людина здатна контролювати результати своїх дій та життєві події.

3. Особа сприймає себе як хорошу людину гідну поваги, особа вірить, що здатна контролювати усі свої потяги, поведінку та власний внутрішній стан, а також у те, що якщо все ж таки вона не проконтролює на певному етапі якісь події то все одно вона буде щаслива та удачлива.

З даних трьох диспозицій на підставі аналізу можна зробити висновок, що перші дві диспозиції стосуються довіри до світу, а остання стосується довіри до себе.

Згідно з теорією прив'язаності J. Bowlby (Bretherton I., 1992), у немовлят прив'язаність – це коли у ситуації дистресу або внутрішньої тривоги немовля здійснює процес пошуку близькості із людьми, що можуть забезпечити їй задоволення її потреб, який являється першим кроком на шляху до пізнання світу. В даному випадку прив'язаність на пряму залежить від здатності особи розвивати базову довіру до себе та інших та протидіяти базальній тривозі про яку говорила в своїх працях ще К. Хорні. Відповідна прив'язаність означає можливість покластися на дорослих у питаннях задоволеності потреб близькості, захисті та емоційній підтримці.

Відповідна прихильність надає в майбутньому формувати позитивну думку про себе, своїх партнерів та світу в цілому. Все це обумовлює ініціативу та активність в житті та професійному зростанні, віру у власні сили та подальшу спрямованість на перемогу, що в умовах складних психоемоційних викликів і є однією з

важливих передумов досягнення поставлених професійних завдань, які можуть ставитися перед військовослужбовцем державної прикордонної служби.

При цьому актуальним питанням є формування впевненості у сприйнятті навколишнього світу, як такого, що обумовленого визначеними цілеспрямованими процесами, які в кінцевому рахунку призводять до позитивного вирішення конкретних життєвих ситуацій. І навіть в тих обставинах, коли усі можливі психологічні та фізичні сили бійця вичерпані, невідворотність, неминучість певних наслідків у вигляді результату незбагнених зв'язків та явищ природного світу та його поведінки призведе до успішного вирішення проблемної ситуації. В цьому вбачається віра не лише у власні сили, але і в наповненість сенсом власного життя і поведінки, а також розвитку світу обумовленого силами надприродного або фатуму, який є сприятливим для достойних та справедливих. (Северин-Мрачковська Л. В., 2018).

Відповідно до вчення Е. Еріксона базова довіра утворюється на ранніх стадіях онтогенезу і являє собою для особи базу, певний фундамент відношення до себе та інших. Вона являє собою інтуїтивну впевненість, що все буде добре і визначається не лише як вміння довіряти собі, але і просити про допомогу у разі необхідності та отримувати її від інших. Дана категорія протилежна відчуженості, як фактору, що обмежує спілкування і не дозволяє розвиватися людини в психоемоційному та інтелектуальному плані.

Оскільки за твердженням Д. Елкінда у дитини поява або відсутність довіри до світу відбивається на наступних стадіях життя, однак при певних обставинах може втрачатися або набуватися, на подальших етапах життя очевидно можливо таку довіру цілеспрямовано формувати за допомогою спеціальних психотренінгових процедур та засобів професійно-психологічної підготовки.

Слід враховувати на цьому етапі і комплексне поєднання довіри до себе та

довіри до світу. При цьому довіра до себе буде включати довіру до власного сприйняття включаючи довіру до пам'яті, відчуттів та їх інтерпретацій, переконаність у власній досконалості, значимості, цінності, необхідності себе та своєї діяльності для інших, що є надзвичайно важливим в умовах професійної діяльності військовослужбовця, коли не рідко не має ситуативних об'єктивних показників цінності та значимості власної професійної діяльності для інших членів суспільства та соціуму в цілому.

В цьому випадку ми можемо говорити про довіру на емоційному рівні, як відчуття само-прийняття, яке не лише створює відчуття захищеності та в разі необхідності розкріпачує людину, але і є ресурсним станом, який може врятувати бійця у випадку потрапляння в критичні ситуації, коли йде мова про відлік проміжків часу на долі секунди між рішенням і діями.

Поряд із проблематикою формування довіри до себе, тут виникає не менш важлива та актуальна проблематика, що стосується вивчення питання присвяченого розумінню проблеми особистісного та професійного життєздійснення, подальшого дослідження проблематики комфортного та благополучного існування людини в житті в цілому та в рамках професійної самореалізації на даному місці служби зокрема.

У зв'язку із необхідністю детального опрацювання цього питання, варто на нашу думку, окремо розібратися у проблематиці вивчення психологічних аспектів розуміння психологічного благополуччя військовослужбовців Державної прикордонної служби України. Тут, доречним буде аналіз наукових тенденцій та вивчення позицій видатних вчених, які досліджували це питання.

Можна прийти до висновку, про те, що така проблема досить широко досліджена, однак все ще потребує свого розгляду. Короткий аналіз наукових вчень дозволяє нам виділити основні підходи до розгляду благополуччя, якими зокрема є евдеоністичний та гедоністичний, а також концепції якості життя, окрім того існує аксіологічний, суб'єктно-діяльнісний та оздоровчий підхід до проблематики

вивчення та дослідження феномену розуміння благополуччя дорослої особи.

Корелятами суб'єктивного благополуччя тут вважають: власне задоволення як певний емоційний стан у певному проміжку часу та соціальну підтримку, які можуть бути оцінені через еталонні стандарти відповідної життєвої події зокрема такі, як почуття, очікування, прагнення; компетентність, автономність, позитивні стосунки; особистісні характеристики зокрема такі як: доброзичливість в рамках соціальної взаємодії, сумлінність у індивідуальних досягненнях; роль відкритості новому досвіду в сенситивності до негативних та позитивних емоцій; негативний вплив нейротизму та позитивний вплив на рівень суб'єктивного благополуччя екстраверсії; показники інтелекту, як рівня когнітивного процесу; оцінку якості життя й наявності підвищеного рівня мотивації досягнень показники задоволення зовнішніми оцінками; задоволеність певними сферами життя; індивідуальні вміння, які пов'язані із міжособистісною взаємодією та особисті почуття.

Крім вищезазначених корелятивів Л.З. Сердюк на підставі аналізу видатних зарубіжних науковців додає до цього переліку такі базові чинники психологічного благополуччя як: емоційну стійкість, оптимістичний стиль атрибуції, екстраверсію, академічну успішність, досягнення, рівень соціальної підтримки (зокрема таких аспектів соціального середовища, які перш за все це мають відношення до професійної сфери), відчуття комфорту та безпеки середовища, атмосфери любові (мається на увазі усвідомлення відчуття близькості, сімейних радощів життя, гармонії тощо); відкритості та довіри у відносинах; адекватного батьківського контролю; відчуття власної значущості; сімейної підтримки тощо (Сердюк Л. З., 2017), (Харитинський, А., 2023).

Психологічні особливості формування довіри та психологічного благополуччя військовослужбовців Державної прикордонної служби України, мають свою особливу специфіку. Так, зокрема, зважаючи на не ординарну характеристику

професійної діяльності військовослужбовця Державної прикордонної служби формування довіри має здійснюватися із врахуванням того факту, що такий військовослужбовець може потенційно в ході виконання службових завдань зустрічатися із суб'єктами, які мають відверто кримінально-спрямовану поведінку. Очевидно, що особливості несення служби, і режим дня, і графік чергувань, і фізичні та психоемоційні навантаження не можуть сприяти формуванню досить високого рівня психологічного благополуччя. Однак, в даному випадку ми не маємо говорити про який-небудь високий рівень у порівнянні із працівниками інших професій, а обговорюємо той рівень психологічного благополуччя, який би демонстрували представники належним чином підібраної вибірки з розрахунку їх середньостатистичної більшості. У цьому випадку наше дослідження являється одним із небагатьох, які всебічно охоплюють дану проблематику та надають можливість з'ясувати типові показники психологічного благополуччя та адекватної довіри до себе в рамках визначеної професійної специфіки.

В той же час варто відмітити, що наявність типових показників рівнів психологічного благополуччя та рівня адекватної довіри до себе, які з успіхом в подальшому можуть бути використані в рамках професіографічного опису професійної діяльності сучасного військовослужбовця державної прикордонної служби і можуть стати зручними критеріями для відслідковування осіб в яких відповідні рівні виражені особливо не адекватно.

На цьому етапі очевидним стане приведення відповідних показників до типових норм з метою подальшої самокорекції власної поведінки та відношення до ціннісних орієнтирів, яким має слідувати кожен військовослужбовець державної прикордонної служби.

Тут, слід застосовувати комплекс психолого-педагогічних засобів, які б обумовлювали відповідну психологічну дію, а також надавати ефективні рекомендації побудовані на аналізі психологічних знань та уявлень про природу впливу на власну

поведінку та психоемоційний внутрішній світ з метою приведення відповідних показників до результатів в тій чи іншій мірі співвідносних до середньостатистичної норми.

На підставі вищевказаних тверджень доречним стане вивчення усього спектру наукових уявлень, течій та досліджень присвячених проблематиці вивчення особливостей формування психо-емоційної стійкості, зокрема та окремо таких її важливих елементів, як адекватна довіра до себе та психологічне благополуччя.

Так, зокрема, зарубіжний досвід формування психологічної стійкості учасників бойових дій дозволив виділити комплексний підхід, який зазвичай використовують американські фахівці в рамках відповідної підготовки. Він включає в себе широкий спектр соціально-психологічних, психологічних та поведінкових чинників.

На цьому етапі психологічна стійкість визначається такими координатами: стрес та копінг; індивідуальні фактори; організаційні фактори; вимоги екстремальних подій; результат. З метою її формування використовують програму комплексної підготовки солдатів (CSF). В рамках формування такої психологічної стійкості, як здатності успішно адаптуватися при обставинах пов'язаних із ризиком, а також змінах чи критичних обставинах, визначаються наступні фактори індивідуального рівня:

1. Позитивний копінг, як процес подолання важких обставин, направлених зусиль спрямованих на вирішення міжособистісних та особистих проблем в тому числі і прагнень зменшувати чи обмежувати стрес або конфлікт, що включає духовний, проблемно орієнтований та активно/прагматичний підходи до подолання.

2. Позитивні прагнення, як такий стан ентузіазму, жвавості та активності, що включає позитивні емоції, почуття гумору (особливо під час важливого життєвого виклику чи стресу), оптимізм гнучкість до змін та надію на сприятливий результат.

3. Позитивне мислення як застосування знань, обробка інформації та зміна уподобань через рефреймінг (позитивне

переосмислення), реструктуризацію, переоцінку, гнучкість, позитивні очікування, позитивний світогляд, перефокусування, внаслідок цього ефективно знаходження виходу із ситуації та психологічну підготовку в цілому.

4. Реалізм, як форма адекватної самооцінки, впевненості у власних силах, відчуття контролю, а також прийняття того факту, що деякі речі можуть знаходитися поза контролем, або взагалі можуть бути нездійсненними, впевненості в собі, самоефективності, наявності реалістичних очікувань, а також реалістичного опанування можливим.

5. Контроль поведінки, як процес оцінки, моніторингу і корегування емоційних реакцій зокрема самоуправління, саморегуляції та самовдосконалення.

6. Фізична підготовка, як здатність функціонувати в різних умовах ефективно.

7. Альтруїзм, як здатність на підставі довіри до світу надавати допомогу іншим без очевидних очікувань винагороди та безкорисливо дбати про інших.

Крім факторів індивідуального рівня тут також можна виділити також фактори сімейного рівня до яких входять емоційні зв'язки (зв'язки між членами сім'ї, дозвілля та спільний відпочинок), комунікація, підтримка (вирішення проблем, обмін думками), підтримка (матеріальна, інструментальна, емоційна, інформаційна, духовна тощо), близькість (відданість, близькість, любов), виховання (батьківські навички), легкість адаптації. Фактори рівня військового підрозділу куди входять позитивний психологічний клімат (відчуття гордості, лідерство, взаємодія всередині, позитивне рольове моделювання тощо); командна робота (координація, гнучкість); згуртованість (здатність виконувати комбіновані дії, загальна згуртованість).

Суспільні фактори зокрема приналежність (дружба, участь в ініціативах, інтеграцію в спільності); згуртованість (спільні цінності, міжособистісна приналежність); зв'язаність, зв'язки з місцем та людьми, ролі, структура, прихильність); колективна ефективність (уявлення про здатність працювати разом). (О. М. Кокун, В. В. Клочков, В. М. Мороз, І. О. Пішко, & Н. С. Лозінська, 2022)

Висновки. На підставі вищевказаного можемо зробити наступні висновки: Теоретичними засадами вивчення довіри до себе являються наукові напрямки, течії та думки окремих вчених, які визначають феномен довіри до себе, як елемент системи стабільних позитивних уявлень про світ відповідно до якого світ навколо є необхідною світоглядною парадигмою, що дозволяє відчувати почуття стабільності, формувати стратегію взаємодії особи зі світом та самим собою, а також в цілому приймати рішення про спрямування своєї діяльності. Відповідна система характерна трьома характеристиками: а) більшість оточуючих хороші, невдачі рідкі, а навколишній світ – гідне місце для існування; в) світ справедливий в) особа сприймає себе як хорошу людину гідну поваги.

Виходячи з вищевикладеного можна зробити висновок, що проблематика дослідження феномену довіри та

психологічного благополуччя військовослужбовців прикордонної служби України важлива для дослідження тема, що має вивчатися в комплексі з новітніми розробками вітчизняних та зарубіжних психологів та пропонувати якісно нові рішення для розв'язання типових питань і проблемних випадків, що потребують вирішення з метою більш ефективного налагодження психологічного супроводження та розуміння психологічних проблем військовослужбовців прикордонної служби України. Все це як ніколи актуально зараз коли військовослужбовці державної прикордонної служби не лише захищать кордони нашої Батьківщини в надзвичайно складних умовах, але і відчують високу відповідальність за свою роботу в наслідок того що попереджають проникненню численних диверсійних груп, які можуть прагнути перетнути кордон в наслідок протизаконних дій з боку країни агресора.

Список використаних джерел

1. Волинець Н.В. (2020) Психологія особистісного благополуччя персоналу державної прикордонної служби України. Дис на здобуття наукового ступеня доктора психологічних наук. Київ
2. Кокун О. М. та ін. Забезпечення психологічної стійкості військовослужбовців в умовах бойових дій : метод. посіб. / О. М. Кокун, В. В. Клочков, В. М. Мороз, І. О. Пішко, Н. С. Лозинська. – Київ-Одеса : Фенікс, 2022. – 128 с
3. Сердюк, Л. З. (2017). Структура та функція психологічного благополуччя особистості. Актуальні проблеми психології, № 5 (17), с. 124–133
4. Філософія : практикум [Електронний ресурс] / Л. В. Северин-Мрачковська, Ю. М. Вільчинський, В. Л. Деркач та ін. — Київ : КНЕУ, 2018. — 248 с
5. Харитинський, А. (2023). Психологічні чинники суб'єктивного благополуччя військовослужбовців. Вісник Національного університету оборони України. 199-206. 10.33099/2617-6858-2023-76-6-199-206
6. Bretherton I. (1992) The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*. Vol. 28, p.759-775
7. Janoff-Bulman R. (1992) *Shattered assumptions*. New York. NY: Free Press

References

1. Volynets N. V. (2020) *Psykhohohiia osobystisnoho blahopoluchchia personalu derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy [Psychology of personal well-being of personnel of the state border service of Ukraine]* Kandydats'ka dysertatsiia [Candidate's dissertation]. Kyiv: NADPSU [in Ukrainian].
2. Kokun O. M., Klochkov V. V., Moroz V. M., Pishko, I. O. & Lozinska N. S. (2022) (Zabezpechennia psykhohohichnoi stiikosti viiskovosluzhbovtziv v umovakh boiovykh dii [Ensuring the psychological stability of servicemen in combat conditions]. – Kyiv.: Feniks., – p.128 [in Ukrainian].
3. Serdiuk L. Z. (2017). Struktura ta funktsiia psykhohohichnoho blahopoluchchia osobystosti. [The structure and function of the psychological well-being of the individual] *Aktualni problemy psykhohohii [Actual problems of psychology]*, Vol. 5 (17), p. 124–133 [in Ukrainian].
4. Severyn-Mrachkovska L. V., Vilchynskiy Y. M. & Derkach V. L. et al. (2018) *Filosofia [Philosophy]*. — Kyiv: KNEU — p.248 [in Ukrainian].
5. Kharytynskiy, A. (2023). Psykhohohichni chynnyky subiektivnoho blahopoluchchia viiskovosluzhbovtziv. . [Psychological factors of subjective well-being of military personnel] *Visnyk*

Natsionalnoho universytetu oborony Ukrainy. . [Bulletin of the National Defense University of Ukraine]. Vol. 5 [in Ukrainian].

6. Bretherton I. (1992) The origins of attachment theory: John Bowlby and Mary Ainsworth. *Developmental Psychology*. Vol. 28, p.759-775

7. Janoff-Bulman R. (1992) *Shattered assumptions*. New York. NY: Free Press

Summary

BUILDING TRUST AND PSYCHOLOGICAL WELL-BEING OF MILITARY OFFICERS OF THE STATE BORDER SERVICE OF UKRAINE

Kostyuchenko I. M. master's student of the department of psychology, political science and socio-cultural technologies of Sumy State University

Introduction Studying the problems of trust formation and understanding the factors of psychological well-being among military personnel is an important and relevant topic for research.

Purpose The purpose of the article is to determine the psychological prerequisites for the formation of psychological well-being and trust of military personnel of the state border service, to analyze and summarize all the necessary factors that contribute to the development of psychological stability, which ensures the stability of an adequate level of trust and psychological well-being.

Methods The research methods used in this study were: theoretical methods, which included theoretical analysis, interpretation of studies on relevant issues in Ukraine and abroad, their comparison, theoretical modeling, systematization and generalization, deductions and inductions.

Originality Confidence in oneself will include confidence in one's own perception, including confidence in memory, feelings and their interpretations, conviction in one's own excellence, significance, value, necessity of oneself and one's activities for others, which is extremely important in the conditions of a military serviceman's professional activity, when not rarely does not have situational objective indicators of the value and significance of one's own professional activity for other members of society and society as a whole.

We can talk about trust on an emotional level, as a feeling of self-acceptance, which not only creates a sense of security and, if necessary, liberates a person, but is also a resource state that can save a fighter in case of getting into critical situations, when it comes to counting down the gaps split-second time between decision and action.

Along with the issue of self-confidence formation, there is an equally important and relevant issue related to the study of the issue dedicated to understanding the problem of personal and professional life fulfillment, further research into the issue of a comfortable and prosperous existence of a person in life as a whole and within the framework of professional self-realization at a given place of service in particular.

The main approaches to the consideration of well-being are eudemonic and hedonistic, as well as the concept of quality of life, there is an axiological, subject-active and health-improving approach to the problems of studying and researching the phenomenon of understanding the well-being of an adult.

Conclusion Correlates of subjective well-being are considered to be: one's own satisfaction as a certain emotional state in a certain period of time and social support, which can be evaluated through reference standards of the relevant life event, in particular, such as feelings, expectations, aspirations; competence, autonomy, positive relationships; personal characteristics, in particular, such as: benevolence in the framework of social interaction, conscientiousness in individual achievements; the role of openness to new experiences in sensitivity to negative and positive emotions; the negative impact of neuroticism and the positive impact of extraversion on the level of subjective well-being; indicators of intelligence, as the level of the cognitive process; assessment of the quality of life and, in the presence of a high level of achievement motivation, indicators of satisfaction with external evaluations; satisfaction with certain areas of life; individual skills that are related to interpersonal interaction and personal feelings.

Key words: trust; psychological well-being; military personnel of the state border service of Ukraine; psychological stability; professional activity.

Дата надходження рукопису/Date of receipt of the manuscript: 26.09.24.

Дата прийняття рукопису/Date of acceptance of the manuscript: 30.10.24.

© 2024. This work is under an open license CC BY-NC 4.0.